

je bil ustreljen na otoku Eldey pri Islandiji leta 1844. Od taistega časa rastejo v ceni še ohranjena alk jajca. — Gospa Shmith (Angležinja) je imela 3 alk jajca. Leta 1912 je darovala eno muzeju v Bristolu, drugi dve sta bili prodani in sicer eno za 40 tisoč, drugo pa za 45 tisoč Din. Ako računamo, da pride eno jajce na približno 40 tisoč Din, potem znaša vrednost vseh še ohranjenih jajc 2.8 milijonov Din.

Z enajstim letom županja. Čudna navada obstoja v angleškem mestu Orsett, kjer je županska čast v rokah žen družine Wilson in se podeduje od matere na hčerko. Na ta način se je povzpela sedaj do županje komaj 11 letna Marjeta Wilson.

Vrtnar našel zaklad. Nek vrtnarski pomočnik, Harald Carlson po imenu, je kopal ob neki najbolj prometni ulici v Stockholmu. Naenkrat zadene njegova lopata na nekaj kovinastega. — Koplje dalje in kmalu opazi zaboj, v katerem se je nahajalo 500 srebrnikov iz časa 1660 do 1718. Mnogi srebrniki so nosili sliko kralja Karla XII. Zaboj, v katerem se je denar nahajal, je bil precej pokvarjen, dočim je bil denar zelo dobro ohranjen.

Sedem let brez dežja. »Sidney Manchester« poroča, da niso videli v mestu Morgan v Avstraliji že nad 7 let dežja. Redkokdaj so našli otroci na cesti žabo. Če so jo spustili v vodo, je utonila; žabe v teh krajih so se popolnoma odvadile plavanja. Voda se deli iz mestnega vodovoda v strogo določenih količinah. Kopanje je strogo prepovedano. Lastniki kopalnic lahko čakajo na nalliv, ki bi jim napolnil strešne cisterne. Ko se oblačijo otroci za šolo, jim matere brišejo obraz z vlažno cunjico ali rokavico. V jutranjih urah imajo vedno najmanj vode, ker jo deli mesto še le ob 9. uri.

Peš skozi Afriko. Dva Avstralca, Monson in Wilson po imenu, sta dospela v glavno mesto Egipta v Kairo, potem ko sta prehodila celo Afriko. Prehodila sta vsega skupaj 7000 milj in pri tem bila tudi v Rodeziji in Belgijskem Kongu. Prtljaga obeh potnikov je obstojala iz ene same odeje. Pred letom dni sta praznovala božič v pokrajini Zambesi, sredi divjakov. Kakor pripovedujeta, so bili divjaki napram njima izredno prijazni. Neki črnci iz Konga ju je celo spremljal prav do Kaire, toda, ko so prispeli tja, ga je mestni promet in vrvenje tako prestrašilo, da je kar zbežal nazaj v puščavo. Med potjo sta Monson in Wilson tudi poskušala na goro Kilimandžaro, najvišja gora Afrike, česar pa radi pomanjkanja živila nista mogla izvršiti.

Trije hišni svetovalci. »Kaj je to, kako je to, sosed, da vaše gospodarstvo tako raste, tako procvita in vendar ni na vas ničesar posebnega opaziti, niti na vsem, kar se pri vas počne! Mi ostali tudi delamo, obračamo si storjeno v hasek, a navzlic temu do blagostanja ne pridemo.« »Torej se vam to čudno zdi,« odvrne sosed; »hvala Bogu, godi se mi dobro, Bog mi daje svoj blagoslov. To pripisujem prvič milosti božji, drugič pa mojim trem hišnim svetovalcem.« »Vašim trem hišnim svetoval-

cem? Kateri pa so ti?« vpraša začudeno sosed. »Domači pes, petelin in mačka,« odgovori sosed. »Vi se norčujete?« »Ne norčujem se, marveč trdim resnico. Poslušajte me! Pes laja, kadar čuje prihajati pridaniče, kar znači previdnost. Petelin kikirika, ko se prične daniti, kar znači, vstajati. A mačka se umiva, obliže in snazi, kadar prihaja gost, kar znači pogostiti ga.« »Že razumem sosed, kar mi nameravate s tem povedati. Tri reči so potrebne, da bi se gospodarstvo povzdignilo in te so: previdnost napram vsakomur, ki nam lahko škoduje, skrb za vse, kar nosi prospeh in prijaznost z vsakim, ki nam dobro želi in stori.« »Ako si moje tri hišne svetovalce na naveden način tolmačite, nimam nič zoper to. Nasprotno hvalim jih, da me opozarjajo, kako se mi je ravnati, brez njih bi bil nemara na vse to že pozabil.«

Ženska čast in denar. V neki stari zgodbi čitamo o sodniku, ki je modro razsojal, če je tožila ženska, da jo je kak moški s silo v greh zapeljal. Obsojil je moškega, da naj ali žensko poroči ali pa plača denarno kazen. Povečini so moški seveda raje plačali kot pa svoje tožiteljice poročiti. Ženska je hitro denar pobasala v žep in odšla. Sodnik pa je ukazal moškemu, naj teče za žensko in ji skuša denar iztrgati. Nereditokrat se je zgodilo, da je dekle branilo denar s tako spretnostjo in pogumom, da ji ga moški ni mogel iztrgati. Konečno je sodnik oba poklical nazaj, zapovedal ženski, naj moškemu denar vrne in sklenil svojo razsodbo z modrimi besedami na žensko: »Če bi bila branila svojo čast in poštenost tako spretno in neustrašeno kot denar, bi te ne bil mogel nihče za to ogoljufati.«

Zdravnik dr. Jos. Marcius v Framu sprejema stranke od 1. marca naprej v villi Šerbinek I. nadstropje štey. 3. 226

Bodite oprezni
pri nakupu nove obleke in zahteva te pred tem od Trgovskega doma

Siermecki v Celju z doplačilom na ogled vzorce sukna, ševjota in kamgarna za moške obleke, krasne volnene tkanine za damske plašče in obleke, svile, delena, etamina, šifona, batista, pletna in vse ostale manufakture za obleke in perilo.

Naročila preko Din 500 se pošiljajo poštino prosto. Cenik z več tisoč slikami na zahtevo popolnoma brezplačno.

Trgovski dom **R. Siermecki**, Celje št. 24.
Oravska osnovina.

Dijaška kuhinja v Mariboru je prejela te-le podpore: uprava Slovenskega Gospodarja 75 Din; Stefan Breznik, posestnik v Brezulah 100 Din; I. Babič, kaplan v St. Ilju zbral na gostiji Libek-Ožkerl 100 Din; Neimenovani 250 Din; Marko Škofič, kaplan pri Kapeli na sedmini Elizabete Nedog 60 Din; Kuzman Jernej, posestnik v Vitanjih 2000 Din; dr. Josip Povač, fin. direktor 200 Din; Mohorjani pri Sv. Križu po dekanu Weixlu 100 Din. Nadalje so poslali denarni zavodi in okrajni zastopi večje podpore in prijatelji revnega dijaštva so obilo preplačali doposlano jim knjižico »Maribor za svoje dijaštvo«. Vsem iskren Bog plati!

Gospa, že prvi poskus pranja po našem načinu Vas bo uveril, da imamo prav! Čitajte oglas terpentinovega mila Gazeila. 152

»Ljudska samopomoč« v Mariboru naznanja ponovno cenjenemu občinstvu Slovenije, da nimajo naši poverjeniki nobene pravice do kakšnega inkasa in da priznavamo le plačila, izvršena po naših poštinih položnicah oziroma plačila v naši pisarni. Poverjeniki se morajo izkazati z našim potrdilom. 235

Nastop divjih zveri v starem Rimu.

Rimljani so se razveseljevali v dobi cesarjev v cirkusu, v primeri s katerim so vsi današnji prava otroška igrara. Največji rimski cirkus je imel prostora za 180 do 190 tisoč gledalcev in je bil v tehničnem oziru naravnost bajno opremljen. Za vladanja cesarja Nerona se je prikazala v cirkusu iz 9 metrov globoke vdolbine kar naenkrat cela pokrajina iz najbolj južnih krajev z vso mogočo divjo zverjadjo. Zaplavale so pred gledalci ogromne ladje, iz kojih notranjščine so se prikazale cele skupine: medvedov, levov, tigrov ter slonov.

Z zverinami so se morali boriti ljudje, ker so pošiljali po rimskem zakonu na ta način na drugi svet najhujše razbojnice. Ako so zakrivali premikati kulis ali tehnični delavci med predstavo kako nerednost ali zakasnitev, jih je ukazal cesar pometati pred zveri. Človeško življenje je bilo pri rimskih igrah v cirkusu brez vsake veljave. Ne samo to, da so razmesarile zverine snodaj v areni na stotine žrtev, je tekla večkrat kri tudi na galerijah za gledalce. Tako na primer je pustil cesar Kaligula, ko je občinstvo v cirkusu

med predstavo protestiralo proti previsokim davkom, — zgrabiti najbolj glasne kričarje in jih takoj pobiti.

Vzpored v rimskem cirkusu je bil navadno ta-le: menežarije, draženje zverjadi in prikazi živalske umetnosti.

Prve slone je pripeljal v slavnostnem sprevodu v Rim, 120 po številu, Metell, zmagovalac nad Kartagani v Afriki leta 250 pred Kristusom. V vojni proti Pyrrhu, leta 280 pred Kristusom, so videli rimski vojščaki prvič slone. Imenovali so jih po pokrajini Lukaniji, v kateri leži bojišče Herakleja, »lukan-ske vole«.

Kmalu so pustili, da so se borili v cirkusu sloni proti bikom. Pod Pompejem so bili priljubljeni boji med sloni in ljudmi. Julij Cezar je uprizoril v cirkusu pravo bitko, v kateri so se morali boriti med seboj: 300 pešcev, 300 jezdecev in 200 slonov.

Čudimo se lahko danes nad tem, kaj vse so naučili slone rimski krotilci. Vladarja Cezarja so spremljali pri povratkih v stanovanje v noči sloni z gorečimi bakljami. Še danes tolikanj priljubljena godba slonov je bila Rimljanom dobro znana. Slone so tako izve-

balli, da so pisali na tablo latinske in grške črke in besede, plesali po vrveh itd.

Nastopi divjih zverin so bili v Rimu najbolj na dnevnem redu od leta 50 pred Kristusom naprej. Za te predstave so uporabljali neverjetne množine divjih živali, na tisoče lovcev ter lovilcev je bilo na delu, da so uvažali v Rim zverjad. Cesar Avgust je pustil leta 13 pred Kristusom pripeljati v Rim ob priliki otvoritve Marcellovega gledišča 600 pantrov in leopardov. V letih njegove vlade so pomorili v cirkusu 3500 glav najbolj divjih zverin.

Leve so kazali najprej zvezane. Sulla je naročil leta 83 pred Kristusom od mavretanskega kralja Bochusa s sulico oborožene bojevnike, ki so se spuščali v borbe z levi. V teh borbah je bilo pokončanih na stotine levov samcev. Pompej je zaukazal, da se je borilo 600, Nero 400 jezdecov proti 300 levom.

Leve so tedaj tolikanj ukrotili, da so se podili v areni za zajci jih zajeli žive in jih prinesli v roke krotilecem.

Na slikah večkrat vidimo, kako vlečejo rimski slavnostni voz tigri in to je bila resnica. Mark Antonij se je peljal s plesalko v vozu, katerega so vlekli tigri.

V cirkuških igrah pod cesarjem Avgustom leta 2. pred Kristusom je bilo videti 36 krokodilov. Plavali so po vodi in so jih ubijali pred gledalci takozvani gladijatorji. Prvo žirafa je pokazal v Rimu Julij Cezar leta 46 pred Kristusom in so jo krstili med navdušenjem za »divjo ovco«.

Leta 50 pred Kristusom so prepeljali prvič v Rim iz Afrike povodne konje. Leta 61 pod Pompejem so videli Rimljani prvega nosoroga, katerega so krstili za »biteopskega vola«.

Cesar Tit, ki je razdejal Jeruzalem, je pokazal Rimljanom pri eni igri 5000 divjih zverin.

Kakor že omenjeno, so znali Rimljani naučiti najbolj podivjane zveri raznih spretnosti. Gledišča, kjer so nastopale opice v vseh mogočih ulogah, so bila v Rimu nekaj vsakdanjega.

Rim je imel v dobi cesarjev posebne vrtove, v katerih si je lahko vsakdo ogledal vso mogočo zverjad. Istotako so obstojali v tem starem vlemestu muzeji, v katerih so bile na vpogled nagačene živali, ki so bile za Italijo posebnost.

Na koncu sveta.

Na koncu sveta — kje je neki to, bo vsakdo radovedno vprašal.

Da prideš na kraj, kjer pravijo: »na koncu sveta«, se je treba peljati iz Moskve preko gorovja Ural do Tjumena v Sibiriji. Od tukaj rabi parnik 1 teden preko Tobolska, po reki Ob navzgor do zadnjega mesta, ki se imenuje Obdorsk. Tukaj preneha 20. stoletje s svojo tehniko ter modernimi napravami in se začne 600 km dolgi polotok, ki nosi ime Ja-Mal ali Samojedski polotok. — Samo enkrat na leto je ta ogromna pokrajina v zvezi s kulturnim svetom in sicer v aprilu, ko ohlišče mesto Obdorsk trgovska ekspedicija na parniku, ki

pripelje iz Hamburga. — Kdor si hoče ogledati notranjost Samojedskega polotoka, se mora vvesti na sani, katere vlečejo severni jeleni. Navadno zvežejo 6 sani eno za drugo in na te naložijo prtljago raziskovalcev. Pokrajina je skrajna poraščena z mecesni, jelkami in brezami, le čisto na severu je gola. — Tukaj prebiva od nekdanj pastirski narod, katerega so krstili Rusi Samojede = ljudje, ki jedo samega sebe ali ljudozrci. Danes se preživlja Samojed po človeško, a nekoč so morale biti pri njih v navadi človeške daritve, ker sicer se naroda ne bi bilo oprijelo ljudozrsko ime. Posamezna taborišča, po katerih prebivajo samojedska plemena, so oddaljena eno od drugega po 50 do 100 km. Samojedi se selijo, ker so pastirji, iz kraja v kraj, ko zmanjka pašne za edino domačo žival, za severnega jelena.

V prejšnjih časih je živelo na celem polotoku 17 samojedskih plemen, od katerih je govorilo vsako svoje lastno narečje. Danes so združeni vsi Samojedi v štiri zveze, ki se imenujejo: Chudi, Okotteto, Wanuito in Eysngi. Na celi pokrajini, kateri pravijo »konec sveta«, cenijo 100 tisoč severnih jelenov in je obljuden le 4 tisoči del. Posamezne črede štejejo po 1000 glav jelenov. —

Vzgledi preobilne jedi in pljače.

Iz zgodovine in raznih opisovanj je znano, da so bili starorimski plemenitaši požeruhi v vsakem oziru. Nedavno pa je objavil nemški ilustrirani list iz Leipziga ugotovitve, da niso zaostajali za starimi Rimljani, kar se tiče požrešnosti, prav nič srednjeveški Nemci in Angleži. Hočemo navesti par vzgledov: Leta 1407 je slavil vojvoda Jurij iz Landshuta v Nemčiji poroko, na katero je bilo povabljenih na tisoče raznih gostov. Zaključek občeti je bil ta, da so so pojedli ob tej priliki: 300 volov, 63 tisoč komadov perutnine, 500 gosi, 75 tisoč rakov, 75 divjih svinj, 160 jelenov. Obilno jed so zalili s 3660 hektli najboljšega nemškega ali italijanskega vina.

Nemški mejni grof v Ansbachu je tehtal 4 cente in bil visok nad 2 metra. Ko je umrl in so ga raztelesili, so ugotovili, da so bila njegova jetra težka 5 funtov (funt = $\frac{1}{2}$ kg), pljuča 4, srce 1 in pol funta in vranca 1 in četrt funta.

Nič boljši nego srednjeveški Nemci niso bili Angleži.

Ko je postal Jurij Neville (umrl 1475) nadškof v Yorku, so priredili velikanško slavo, na katerem je šlo skozi človeška telesa 846 hektolitrov pšenice, 190 tisoč litrov vina, 480 litrov vina, kojemu so primešali razne dišave, 80 pitanih volov, 6 divjih bikov, 1004 koštrunov, 300 svinj, 300 prašičkov, 300 telet, 4000 domačih zajcev, 200 kozličev,

Ženska je Samojedu sužnja, ki mora postaviti šotor. Je to enostavno bivališče, ki je zgrajeno iz kolov, strani in streha so iz brezove skorje.

Samojedka mora skrbeti nadalje za ogenj, vodo, kuho in za deco. Moževo opravilo je lov in ribarenje. O kaki ženitvi po naših pojmihi ni na Samojedskem niti govora. Ženin kupi nevesto od staršev za določeno število jelenov in mu je pozneje le delavna sužnja brez pravic.

Samojed poje veliko, če ima, sicer je pa skromen in lahko prebije po več dni ob gorkem čaju s par grizljaji zmrznjenega mesa. Meso severnega jelena jedo surovo in istotako ribe.

Poleti se povsne toplomer na 25 stopinj toplote, v zimskih mesecih pa kaže skoro stalno 30 stopinj pod ničlo.

Strašna muka za te kraje so v poletnem času nepopisne množine muh, ki so za kulturnega Evropejca nekaj nevzdržnega.

Samojede so odkrili svetu prvič pred 300 leti Jermakovi kozaki. Nato je imel ogromni polotok mir pred radevedneži do leta 1908, ko je raziskala pokrajino posebna znanstvena ekspedicija. Danes odpirajo kulturnemu svetu 600 km dolgi »konec sveta« nemški znanstveniki.

3000 gosi, 3000 kapunov, 100 pavov, 200 žerjavov, 2000 mladih kokoši, 4000 golobov, 4 tisoč rac, 200 fazanov, 500 jerebic, 4 tisoč kljunačev, 400 vodnih kokoši, 100 prepelice, 200 srn, 400 jelenov, 1400 skled hladetina, 300 ščuk in 400 tort.

Na opisani pojedini je pripravljalo jedi 62 kuharskih mojstrov in 515 pomočnikov. Pri mizah je streglo nad 2 tisoč služabnikov.

V novejši dobi so znani v Nemčiji kot ljudje obilne hrane kmetje iz Dithmarsen. Kmečka družina iz omenjenega kraja si je privoščila leta 1858 skozi eno leto: 2 pitani kravi, 4—5 svinj, veliko koštrunov, 20 gosi in 10 telet. Na eno osebo je prišlo letno 250—300 funtov mesa; medtem ko je pojedel tamošnji meščan le 130 funtov.

Ditmarški kmet v kraju Husum je snedel enkrat za zajutrek 107 ostrig in popil tri steklenice vina. Nek hlapec si je privoščil na velikonočni večer 33 trdo kuhanih jajc.

Paul Butterbrodt iz Heiligenstedten je tehtal za časa Ludvika XVI. v Parizu 500 funtov. Umrl je srednjih let, a so morali podreti podboje vrat, ko so ga odnesli v krsto zabitega iz njegovega stanovanja.

Debeluharji po 300 funtov pred 200 leti niso bili nikaka redkost.

K pogrebniemu skladu Krščanske ženske zveze v Mariboru lahko pristopi vsaka zdrava oseba, četudi ni član Krščanske ženske zveze. Zahtevajte takoj pristopnice, katere razpošilja in sprejema predsednica Krščanske ženske zveze gospa Katarina Bauman v Mariboru, Aleksandrova cesta 6/I. —

Uradne ure so ob sredah in sobotah od 8. do 12. ure in od 2. do 5. ure popoldne.

Zdravnik pod ceno. »Kaj? Ali ste dali zdravniku 100 Din za operacijo prsta? Za ta denar vam jaz lahko celo nozo odrežem!«